

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Ens fan feliços, les humanitats?

Des que sóc professor d'universitat, fa prop de trenta-cinc anys, que sento a dir que el nostre sistema educatiu no forma adequadament els estudiants per al mercat de treball. M'ho han dit en concret, respecte del tipus de sociologia que he explicat a l'aula, perquè l'esperit crític que fomentava –deien– després no seria compatible amb trobar feina. I m'ho han dit en general, sobre els plans d'estudis universitaris, perquè atenen massa poc l'aprenentatge pràctic i massa la fonamentació teòrica, que és una pràctica contemplativa.

PARAL·LELAMENT, SEMPRE he escoltat el lament per la crisi de les humanitats. I no tan sols l'he escoltat, sinó que poc o molt he participat a estendre'l. L'any 1985 –que ja són anys– vam publicar amb Joan Estruch un text per al *Butlletí Informatiu de l'any 1984* –la memòria anual d'una Fundació Jaume Bofill admirablement dirigida per Jordi Porta– titulat “Consideracions sobre la crisi actual de la sociologia”, i que ja anava d'això. Hi fèiem una defensa tan enraonada com apassionada de la sociologia entesa principalment com a forma de consciència abans que com a enginyeria social.

DONCS BÉ: SI ALGUNA COSA trobo que estimula el pensament són aquesta mena de paradoxes que ara acabo d'assenyalar. Un dia s'exigeix una formació més orientada al mercat de treball, ens esgarifem si no excel·lim en els rànquings de PISA i es demanen els canvis legislatius pertinents. I, just l'endemà, presentades com a víctimes d'un mercat laboral capitalista insaciabla, exigim més humanitats, el vigor de les quals no deixariem pas que fos mesurat per cap PISA. És una discussió més vella que l'anar a peu, que trobem arreu del món civilitzat i que anem reescrivint adaptant-la a les circumstàncies socials, polítiques i econòmiques del moment, com si fos una cosa nova i urgent. Som poc originals? Ens manca coherència? Qui té raó?

LA RESPOSTA a tots aquests interrogants es troba en el fet de la mateixa reiteració del debat i que rebroti en tota mena de circumstàncies històriques. Una persistència que suggereix que per força fa referència a algun tipus de desafiament col·lectiu molt fonamental, permanent i invariable, i que es reproduïx a l'interior de cada nou individu. Vull dir que la discussió no es pot reduir ni al debat gremial sobre els continguts del currículum escolar, ni se'n pot donar la culpa a unes determinades circumstàncies socials o a les lleis del moment. La formació humanística té més a veure amb desvetllar una dis-

PERE TORDERA

La formació humanística té més a veure amb desvetllar una disposició atenta davant del coneixement que no pas amb el domini d'un tipus de matèries

posició encuriosida, admirativa, atenta, disciplinada i reflexiva davant del coneixement que no pas amb el domini d'un determinat tipus de matèries. És allò que suggeria Gregorio Luri diumenge passat en aquest diari quan afirmava: “L'humanisme no és tant el coneixement dels clàssics com el domini de la lectura lenta”. O, com també ha escrit Luri, les humanitats serveixen per combatre la vulgaritat que portem adherida a l'ànima.

EL TEXT QUE HE ESMENTAT de 1985 començava amb una cita del *Schopenhauer com a educador* de Nietzsche: “Aquesta gent no fan por, no fan sortir les coses de mare; de tota llur activitat hom podria dir-ne allò mateix que va dir Diògenes una vegada que li alabaven un filòsof: «Què pot invocar de gran, després d'haver dedicat tant de temps a la filosofia, sense haver entristit mai ningú?»”. Vet-ho aquí: les humanitats al servei de la complexitat i de la reflexivitat, del descobriment dels trets més profunds de la condició humana i de l'alt preu que cal pagar per la nostra llibertat. I una bona pregunta que ens podríem fer és: ¿poden formar humanísticament una escola i una família que tinguin com a primer i principal objectiu fer nens feliços?